

דף כ"ג

אפר כשר שנתנע' בא' מקלה
הולכים אחר הרוב לטמא הרוב

הגמרא ממשיכה לדון בטומאה שבטלה ברוב,
האם נחשב כמי שנמצאת וטומאה אחרת
מצטרפת עמה או לא. הקשה אביי לרבי ירמיה ממה ששנינו במשנה
בפרה, אפר כשר שנתערב באפר מקלה הולכין אחר הרוב לטמא, את
הנוגע באפר, אם הרוב הוא אפר פרה מטמא כנוגע באפר פרה, ואם
הרוב הוא אפר מקלה אינו מטמא. ואם נאמר כדברי רבי ירמיה שטומאה
שמתבטלת ברוב לא בטלה לגמרי אלא היא כמי שנמצאת. ואם תמצא
טומאה אחרת מצטרפת עמה אפילו שהאפר אינו מטמא במגע. כיון
שרובו טהור אומרים שנגע באפר מקלה שהוא הרוב. אבל מדוע לא
יטמא במשא? הרי הוא נשא והסיט אפר פרה²³³!. ורב דימי אמר לו שרבי
יוסי ברבי חנינא אמר שאם רובו אפר מקלה האפר טהור מלטמא במגע,
אבל הוא מטמא במשא.

ר"ח א' נבילה בטלה בשחוטה א"א ואביי שאל הרי רב חסדא אמר שנבילה בטילה
לנבילה שתעשה שחו'
בשחוטה, שאי אפשר לנבילה שתיעשה
שחוטה. אם חתיכת נבילה נתערבה בשתי חתיכות שחוטות הנבלה
בטלה ברוב מלטמא מפני שמין בשאינו מינו בטל. וכיון ששחוטה אינה
יכולה להעשות נבילה היא תערובת של מין בשאינו מינו²³⁴. ואם נאמר
כדברי רבי ירמיה שטומאה שמתבטלת ברוב לא בטלה לגמרי אלא היא
כמי שנמצאת. ואם תמצא טומאה אחרת מצטרפת עמה וחזרה וניעורה.
אפילו שנבילה שהתערבה ברוב שחוטה אינה מטמאה במגע. מדוע לא
תטמא במשא?²³⁵

233 מתוך פי' הקונטרס משמע שבא לדיקדק שאין טומאה עוררת טומאה ממה שהטומאה כמי שאינה. וזה אינה
סוגית הש"ס שיבא אביי להקשות על עצמו שפי' שטומאה עוררת טומאה. תוס'.

234 ומי שגורס שאי אפשר לנבילה שתיעשה שחוטה הוא שיבוש שהרי אפשר לנבילה שתהא לה תורת שחוטה
שלא תטמא כלום שכשנסחרת פרחת הטומאה ממנה. רש"י.

235 ומסיק לענין מגע אבל לענין משא מטמא ומדובר כשיש בנבילה כזית במקום אחד שאל"כ אינו מטמא במשא
כמו שמוכח בחולין (קכד:). וא"ת מדוע לענין טומאת משא לא מועיל ביטול ברוב משום שסוף סוף הרי נושא
כזית נבילה. ולענין איסור מועיל שאפילו איסורין מבטלים זה את זה. כמו שא"ר"ל בפרק התערובות (זבחים דף
עח.) שפיגול ונותר וטמא שבללן זה בזה ואכלן פטור לכ"ע א"א שלא ירבה מין על חבירו ויבטלנו. ש"מ איסורין
מבטלין זה את זה משמע שבהיתר פשיטא לכ"ע שמבטל את האיסור. וי"ל שלענין אכילה כל משהו ומשהו
כשנכנס בבית הבליעה קמא קמא בטל ברוב היתר. תוס'.



ר"ח ש' נבילה ושחוטת בטלות זו
בזו ולר' ירמיה תטמא במשא
אמר רב דימי לאביי, אתם שניתם את הדברים
בדברי רב חסדא. אנו שנינו אותם בדברי רבי
חייא ששנה שנבילה ושחוטת בטלות זו בזו. ורבי יוסי ברבי חנינא אמר
שטהור מלטמא במגע, אבל מטמא במשא. וקשה ממה ששנינו במשנה
רבי אליעזר בן יעקב אומר בהמה גסה ששפעה חררת דם הרי זו תקבר
ונפטרה מן הבכורה. ורבי חייא שנה שאינה מטמאה לא במגע ולא
במשא. ואמרו בגמרא שאינה מטמאה לא במגע ולא במשא משום ביטול
ברוב. ואם נאמר כרבי ירמיה שטומאה המתבטלת ברוב לא בטלה לגמרי
אלא היא כמי שנמצאת. ואם תמצא טומאה אחרת מצטרפת עמה וחזרה
וניעורה. אפילו שנבילה שהתערבה ברוב שחוטת אינה מטמאה במגע.
מדוע לא תטמא במשא! ורב דימי שתק ולא ענה על הקושיה.

לבר פדא א' לומר שאינה מטמאה
משום שהיא נבלה סרוחה
ואומרת הגמרא שאפשר לתרץ את הקושיה
על רבי ירמיה שחררת הדם אינה מטמאה
טומאת נבילה משום שהיא טומאה סרוחה. ואומרת הגמרא שאפשר
לומר כך לבר פדא, שאמר שנבילה אינה מטמאה טומאה חמורה, משא
עד לגר, עד שהיא ראויה לאכילת גר תושב. אבל אם סרחה ואינה ראויה
לגר אינה מטמאה במשא. ואינה מטמאה טומאה קלה, מגע עד לכלב,
עד שתהיה ראויה לאכילת כלב. אבל מטמאה טומאה קלה של מגע
מטמא עד שתפסל מאכילת כלב אפילו שאינה ראויה לגר²³⁶. והחזרה
אינה מטמאה טומאת משא מפני שאינה ראויה לגר²³⁷. אבל לרבי יוחנן
שאמר אחת זו ואחת זו עד לכלב, הרי חררת הדם היא ראויה לכלב,
ומדוע לא תטמא במשא לרבי ירמיה. ונשארה הגמרא בקושיה על דברי
רבי ירמיה.

236 שזו אינה ראויה לגר ולכן לא מטמאה במשא, ובמגע לא שאומרים שנגע בדם הלילה שהוא הרוב.

237 לא הקשו מדברי ר"ש לעיל שנימוק הולד עד שלא יצא והוא מטעם ביטול ברובכמו שר"י מפרש בפרק
שבגבי טומאת מת לא שייך שדראויה לגר. מפני שהיה אפשר לדחות כר"ל שחולק על ר"י בפרק המפלת (גם זה
שם) ומפרש משום בלבול צורה. דשהנפל שבשליא אין עליו לא תורת בשר ולא תורת עצמות ולא תולין כמו
שפי' בנדה. תוס'.



בר פדא א' טומאה חמורה עד לגר²³⁸, בר פדא א' טומאה חמורה עד לגר
קלה עד לכלב²³⁹, ורבי יוחנן אמר

אחת זו ואחת זו עד לכלב²⁴⁰. בר פדא לומד מהכתוב: "לא תאכלו כל
גבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי" שהראויה לגר
נקראת נבילה ושאונה ראויה לגר אינה נקראת נבילה. ולרבי יוחנן
הכתוב בא למעט כשהסריחה מתחילה, כמו בהמה שאבריה נשתברו
מחיים והתליעה. שאינה מטמאה במשא אפילו שהיא ראויה לכלב מפני
שלא ירדה מעולם לטומאת משא. אבל אם היתה ראויה לגר וירדה
טומאת משא אינה יורדת ממנה עד שתפסל מאכילת כלב²⁴¹. ולבר פדא
אין צריכים את הכתוב למעט כשהסריחה מתחילה מפני שהיא כעפר.

החררה היתה ראויה לגר אגב
אמה
שנינו במשנה, רבי אליעזר בן יעקב אומר
בהמה גסה ששפעה חררת דם הרי זו תקבר,
ונפטרת מן הבכורה. ורבי חייא שנה ברייתא שאינה מטמאה לא במגע
ולא במשא. ורבי יוחנן אמר משום ביטול ברוב נגעו בה. ושואלת הגמרא
מדוע רבי יוחנן אמר שאינה מטמאה במגע ובמשא משום בטול ברוב?
הרי היא לא היתה ראויה לגר מתחילה! ואומרת הגמרא שהיא היתה
ראויה לגר אגב אמה, כשהיתה במעיה והיתה חלק ממנה.

הגמרא מביאה את מה ששנינו במשנה
במסכת מכשירין, רבי אליעזר בן
יעקב אומר ציר טהור שנפל לתוכו מים כ"ש טמא ז"א
נחשדו ע"ה לערב מח' בציר
יעקב אומר ציר טהור שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא²⁴². ואמר רב נחמן
אמר רבה בר אבבה, זאת אומרת שעמי הארץ נחשדו לערב מחצה בציר.
ושואלת הגמרא אפילו אם עירבו פחות ממחצה מים הרי עם אותו משהו

238 קלה פשוט לד"ה שעד לכלב כמו ששנינו בטהרות (פ"ח משנה ו) כל המיוחד לאוכל אדם טמא עד שיפסל מלאכול לכלב. ורש"י פי' שטומאה חמורה משא וטומאה קלה היא מגע. ולפירושו גם לבר פדא א' כמה שא"ר יוחנן לעיל משום ביטול ברוב נגעו בה. ואין נראה שכל טומאת נבילה בין מגע בין משא נקראת טומאה חמורה והוא עד לגר. תוס'.

239 לעיל צריך לרבי יוחנן את הטעם משום ביטול ברוב לפי סברתו אבל לבר פדא א"צ. תוס'.

240 אין לפרש שטעמו של רבי יוחנן מהכ' ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו שהיא אכילה שעומדת לכלב. אלא מהכ' (מלכים ב ט) ואת איובל יאכלו הכלבים בחלק יורעאל מוכיחים ממנה בזבחים שאם חשב ע"מ שיאכלוהו הכלבים למחר הוא פיגול. תוס'.

241 תחמה שמתוך הסוגיא בע"ז (דף סז:) משמע לר' יוחנן שסרוחה מעיקרא לא צריכא קרא למעט אותה. וי"ל שלענין איסור אכילה ודאי אין צריך קרא מעיקרא עפרא הוא. אבל לענין טומאה הייתי או' שמיטמא אע"ג שלא ראיה לאכילה כמו בשרץ ושכתב זרע וזיבה. תוס'.

242 רש"י פירש כגון שהשיקו במים והדין עמו שמדובר בציר של עמי הארץ. תוס'.

יש מחצה מים ומחצה ציר ואינו בטל? ואומרת הגמרא שעמי הארץ נחשדו לערב מים בציר עד למחצה, קרוב למחצה. או שנאמר שכיון שטומאת עם הארץ היא מדרבנן, וטומאת משקין היא מדרבנן, וחכמים גזרו רק ברוב ולא במחצה ומחצה.

משנה

רב²⁴³ ג' א' הלוקח ב' מניקה אינו חושש שהוא בנה של אחרת בנה של אחרת היה²⁴³ והבא אחריו הוא ספק בכור, אלא הוא ודאי בנה ופטורה מן הבכורה. נכנס לתוך עדרו וראה את המבכירות מניקות ושאינן מבכירות מניקות, אין חוששין שמא בנה של זו בא לו אצל זו, או שמא בנה של זו בא לו אצל זו. אלא ודאי אותם הכרוכים אצל המבכירות הם בכורות ודאים, ואותם הכרוכים אחר שאינן מבכירות הם פשוטים בודאי.

גמרא

אמר רב נחמן משמו של רב²⁴⁴, הלכה ככל מה ששנינו במשנה בפרק זה חוץ ממה ששנוי במחלוקת. ואמר רב ששת אמרתי כשרב נמנם וישן אמר שמועה זו. על מה נאמרו דברי רב? אם על הרישא, המשנה הראשונה בפרק, הרי רבי ישמעאל ורבי עקיבא חולקים!. ואם רב אמר שהלכה כרבי אליעזר בן יעקב בבהמה ששפעה חררת דם²⁴⁵!. הרי משנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי²⁴⁶, ורב אינו צריך להשמיע שהלכה כדבריו. ואם על דברי רבן שמעון בן גמליאל הרי יש תנא שחולק על דבריו בברייתא!. ואם רב אמר שהלכה כדברי רבי יוסי בן המשולם במשנה לקמן, הרי רב אמר

243 ואם משום דיש לה חלב הרי יש מיעוט שחולבות אע"ג שאינן יולדות. רש"י.

244 בשיטמ"ק כ' שיש למחוק את המילים רב נחמן אמר משמו של.

245 ויש לומר שיתכן שר"ש סבר כמ"ד טומאה חמורה עד לגר וא"צ את הטעם של ביטול ברוב. וכמו שפירש' לעיל שכל טומאת נבילה נק' טומאה חמורה אפי' טומאת מגע. או שמה שר"ש חולק אינה נחשבת מחלוקת כיון שלא נחלקו עליו במפורש באותו דבר עצמו. תוס'.

פלוגתא דברייתא פלוגתא היא – וא"ת דר' יוסי בן המשולם נמי פליגי עליה ממה נפשך דברייתא מדאיצטריך לפסוק הלכה כמותו וי"ל דשמא אין מחלוקת שנויה לא במשנה ולא בברייתא אלא דקים ליה דפליגי רבנן עליה. תוס'.

246 משנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי ואע"פ שיש מקומות שפוסק הלכה כר' אליעזר בן יעקב (עירובין דף סב:) ורב עצמו א' בפרק הבא על יבמותו (יבמות דף ס.) שיש דלא מסתבר כדבריו ולפיכך הוצרך לפסוק הלכה.

פעם אחת שהלכה כרבי יוסי בן המשולם! ואם מה ששנינו במשנה לקמן בשער בכור בעל מום, הרי עקביא בן מהללאל וחכמים נחלקו במשנה זאת?

ואומרת הגמרא שרב אמר שהלכה כרבן שמעון בן גמליאל. והמחלוקת של הברייתא אינה נחשבת מחלוקת, כיון שלא נחלקו על דבריו במשנה. שואלת הגמרא, כיון שרב אמר הלכה בכל הפרק חוץ ממחלוקת, מדוע רב צריך לומר שהלכה כרבי יוסי בן המשולם, הרי לא מצאנו שיש מי שחולק עליו? עונה הגמרא, שאם רב היה אומר רק הלכה בכל הפרק חוץ ממחלוקת ולא היה אומר הלכה כרבי יוסי בן המשולם, היינו אומרים שרב אמר הלכה בכל הפרק חוץ ממחלוקת על רבי יוסי בן המשולם. ורב אמר בכל הפרק מפני שרבי יוסי בן המשולם אמר שני דברים, עושה מקום לקופיץ, ותולש את השער לראות את מקום המום. אבל רב לא אמר שהלכה כרבן בן שמעון בן גמליאל. מפני שהוא אמר חוץ למחלוקת ויש מי שחולק על רבן שמעון בברייתא, ומחלוקת בברייתא היא מחלוקת²⁴⁷. ולכן רב אמר שהלכה כרבי יוסי, ומה שאמר הלכה בכל הפרק חוץ ממחלוקת הוא על רשב"ג, ומחלוקת בברייתא אינה מחלוקת.

247 וא"ת שגם ר' יוסי בן המשולם חולק ממה שצריך לפסוק הלכה כמותו. וי"ל ששמא אין המחלוקת שנויה לא במשנה ולא בברייתא אלא דקים ליה שחכ' חולקים. תוס'.